

SvD Debatt:

”Äldre bär till stor del upp företagandet”

Trots att äldre utgör en mycket stark företagargrupp möts de ofta av negativa attityder och diskrimineras på arbetsmarknaden. Istället bör äldre som företagare främjas mer aktivt, skriver professorerna emerita Carin Holmquist och Elisabeth Sundin.

Carin Holmquist och Elisabeth Sundin. Foto: Pressbilder

Företagare och entreprenörer lyfts ofta fram i medier och politik. Sinnebilden för dessa nutidens hjältar är unga, kraftfulla män och kvinnor som driver vårt samhälle framåt. Men stämmer denna bild med verkligheten?

Debatt

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

Faktum är att forskning visar att nästan hälften av de som äger och driver företag är äldre än 55 år och den åldersgrupp med högst andelar företagare är 66–70-åringar. Dessutom är äldre företagare mer riskvilliga och, bland de som faktiskt startar företag, mer optimistiska än sina yngre företagarkollegor. Äldres företagande bör därför synliggöras och aktivt främjas. Dessutom, trots att äldre utgör en mycket stark företagargrupp, möts de ofta av negativa attityder och diskrimineras på arbetsmarknaden. Det är inte rimligt att det offentliga samtalet så ofta behandlar äldre som ett problem snarare än en resurs!

16 procent av världens befolkning, mer än 1,2 miljarder människor, är äldre än 55 år. Detta upplevs oftast som ett problem och handlar till exempel om ett ökat behov av åldersvård och omsorg samt att de äldre inte deltar i arbetslivet i tillräckligt hög utsträckning. Samtidigt som det i samhällsdebatten betonas att äldre behöver arbeta längre så är det just äldre som drabbas mest vid nedskärningar och omorganisationer. De utsätts också för åldersdiskriminering – det vill säga bemöts sämre på grund av sin ålder. Det är vanligt med förutfattade meningar om äldre individer, som att de är mindre flexibla och produktiva samt ovilliga att lära nytt och lära om vilket leder till stereotypisering och diskriminering av äldre. Äldre påverkas av dessa negativa generaliseringar. Omgivningens (kollegors och andras) förhållningssätt och attityder till ålder är centrala för om äldre väljer att stanna eller avsluta sitt aktiva yrkesliv. Fördomsfulla attityder mot äldre gör det svårare för dem att komma ur arbetslöshet och få ett nytt jobb. Ålderismen är utbredd, problemen har uppmärksamats av EU som tagit fram statistik och ”best practices” för att utveckla positiva attityder till äldre.

Tankesmedjan 60 plus lyfte i [SvD 7/2](#) att i Sverige är synen på äldres förmåga att arbeta mer negativ än i många andra länder. Sverige var till och med det sista landet

i EU att 2009 införa en lag som förbjuder diskriminering av äldre på arbetsmarknaden. Dessutom är äldre underrepresenterade i politiken, efter det senaste riksdagsvalet är endast sex ledamöter över 65 år, trots att många behåller sin fulla kapacitet långt upp i åldrarna samt besitter såväl erfarenhet som kompetens. Det kan jämföras med USA där det inte är ovanligt att politiker och höga ämbetsmän är aktiva långt över den svenska pensionsåldern.

Entreprenörskapsforums nationella Global Entrepreneurship Monitor, GEM-undersökning bekräftar att de äldre är mycket aktiva som företagare, precis som andra studier baserade på SCB-data. Undersökningen visar att en stor del av de som driver företag är äldre än 50 år, många är över 65 år. De äldre startar också nya företag. Det är faktiskt de äldre som till stor del bär upp Sveriges företagssektor.

För det är företagandet och entreprenörskapet som möjliggör ekonomisk utveckling genom jobbskapande, ökad konkurrens samt genom att introducera innovationer på marknaden. Det är entreprenörerna, oavsett om de är verksamma inom befintliga företag (intraprenörer) eller startar nya företag, som är drivande och som har energin att utveckla verksamheter. Bland våra operativa företagsledare är nästan hälften (44 procent) äldre än 55 år, det vill säga utgör fler än 230 000 personer! Andelen operativa företagsledare som är 20–29 år är 5 procent. Den åldersgrupp som har högst andelar företagare är 66–70-åringar, 13 procent av denna åldersgrupp har ett företag vilken kan jämföras med mindre än 4 procent av åldersgruppen 26–30-åringar. Intressant nog har äldre företagare även ett högre välmående än yngre – för dessa individer är kanske företagandet ett sätt att undvika ålderismen som äldre möts av som anställda eller som pensionärer.

Vi har inte sett något som talar mot att gruppen äldre skulle kunna vara än mer aktiva, framför allt som företagsstartare. Det framgår tydligt att riskvilligheten ökar med åldern, de äldsta företagarna har nästan dubbelt så hög andel riskvilliga som de yngsta. Och de är mer riskvilliga trots att de inte har nätverk med andra start up-företagare. Äldre som företagare bör aktivt främjas och uppmärksammas inom stödsystemet. I dagsläget ges stor uppmärksamhet till unga företagare medan äldre negligeras. Det måste ändras.

Förslagsvis kan stöd i form av specialdesignade kurser och paket utformas riktade till äldre företagare, gärna även inkubatorer för äldre som vill, eller håller på att, starta företag. Det skulle också vara värdefullt att fånga upp den kunskap som redan finns inom till exempel Nyföretagarcentrum eller Almi för att utforma fler policyförslag som lyfter fram äldres företagande.

Vi ser två troliga positiva effekter med att främja äldres entreprenörskap. Den första är att ett ökat nyföretagande bland äldre har hög sannolikhet att bidra till samhälle och ekonomi. Det är kompetenta och erfarna människor vi talar om, människor som är mer riskbenägna, mer optimistiska och dessutom ofta har en ekonomiskt tryggare situation än yngre. Den andra är att företagande bland äldre är ett sätt att motverka ålderismen, de äldre behöver inte utsättas för kollegors och överordnades negativa attityder, det är i stället marknadens villkor som gäller.

Carin Holmquist

professor emerita, Handelshögskolan i Stockholm

Elisabeth Sundin

professor emerita, Linköpings universitet

Så kontaktar du SvD Debatt:

Redaktör: Carina Stensson,

Biträdande redaktör: Björn Jorner,

Mejl: debatt@svd.se,

Telefonnummer: 08-135149,

Twitter: [@SvDDebatt](https://twitter.com/SvDDebatt),

Facebook: [SvD Debatt](https://www.facebook.com/SvDDebatt)